

سایکوز

نوعی از اختلالات روانی شدید هستند که منجر به تفکر و ادراک غیرعادی در فرد می‌شوند. در این بیماری تماس و ارتباط فرد با واقعیت قطع می‌شود و بر تفکرات، احساسات و رفتارهای فرد اثر می‌گذارد. روان پریشی ممکن است در هر گروه سنی دیده شود، اما غالباً از نوجوانی تا سی سالگی نمایان می‌شود.

علائم

روان پریشی ممکن است منجر به تغییرات خلق و خو و تفکر و بروز عقاید غیرعادی در فرد شود. تجربه‌ی این علائم در همه افراد مشابه نیست. همچنین علائم دیده شده در فرد ممکن است با گذشت زمان تغییر کند. بعضی از علائم مشخصه این اختلال عبارتند از:

- ← هذیان: عقیده باطلی که با بحث قابل اصلاح نیست مانند اعتقاد به جادو شدن، ارتباط با حضرت مسیح و امام زمان (عج)
- ← توهم: دیدن، شنیدن، احساس کردن یا دریافت هر چیزی که وجود خارجی ندارد مانند شنیدن صدای اموات یا دیدن ارواح یا احساس بوی سوختن مجرمان در جهنم
- ← اختلال قضاوت: ناتوانی در تصمیم‌گیری منطقی که در این حالت فرد به عواقب گفتار و رفتار خود آگاه نیست.
- ← کل شخصیت تحت تاثیر بیماری قرار گرفته است اعم از رفتار، کارایی، روابط شغلی و اجتماعی مشکل در محل کار، مدرسه، و در روابط اجتماعی
- ← رفتار آشفته و متغیر: پرخاشگری، رفتار نامقبول اجتماعی، ترس بی‌اساس یا بدگمانی، گاهی افکار خودکشی
- ← تکلم آشفته: پرت و پلا گویی، بی‌ربطی کلامی، سخنان به هم ریخته، بی‌معنی و نامفهوم که برای شنونده آشکار نیست.

← افکار پریشان شامل تفکر گیج و مبهم، سردرگمی، عدم تمرکز، مشکل در دنبال کردن یک مکالمه، یا به یاد آوردن مسائل مختلف برای فرد.

← احساسات گذرا و تغییرپذیر: این افراد ممکن است به طور غیر معمول هیجان زده یا افسرده شوند یا احساسات آن‌ها خفه شده و دیگر هیچ حسی به اطراف خود نشان ندهند.

علل شایع

علت قطعی اختلال روان پریشی شناخته نشده است ولی برخی از عوامل ایجاد کننده عبارتند از:

✓ وراثت: در افرادی که یکی از اعضای خانواده آن‌ها دچار این اختلال روانی است، شانس ابتلا به این اختلال بیشتر است.

✓ عوامل محیطی: بعضی عوامل محیطی که ممکن است به اختلال روان پریشی مرتبط باشند شامل:

- استرس
- حمایت و پشتیبانی محدود
- ضربه‌ی روحی و سایر بیماری‌های روانی
- در معرض خشونت بودن
- تغییرات اساسی زندگی

✓ عوامل بیوشیمیایی: دوپامین و نورآدرنالین از جمله انتقال دهنده‌های پیام عصبی هستند. بر هم خوردن تعادل این مواد بر مسیر انتقال پیام‌های عصبی اثر می‌گذارد و ممکن است توهمات و هذیان‌ها را سبب شود.

✓ استعمال مواد مخدر، مواد الکلی، استعمال مشتقات شاه دانه، مصرف انواع آمفتامین‌ها و مواد توهم‌زا

برخی بیماری‌ها مثل: سکنه مغزی، زوال عقل (مانند آلزایمر)، صرع، تومورهای مغزی، افسردگی، بیماری‌های دوقطبی

عوارض احتمالی

- ✓ سایکوز می‌تواند از عملکرد طبیعی یک فرد جلوگیری کند. کار آیی فرد و توانایی انجام فعالیت‌های روزانه مانند شستن و آشپزی کاهش می‌یابد.
- ✓ در زمان ایجاد بیماری، فرد ممکن است قادر نباشد از خود مراقبت کند. اگر این وضع درمان نشود، احتمال صدمه به خود و دیگران وجود دارد.
- ✓ مشکل در فکر کردن، تمرکز فرد، حافظه و توانایی برنامه‌ریزی و سازماندهی
- ✓ کناره‌گیری از جامعه
- ✓ عوارض جانبی ناخواسته‌ی بعضی از داروها

تشخیص

تشخیص توسط روانپزشک امکان پذیر است. روانپزشک به سوابق کامل پزشکی و اجتماعی بیمار، اطلاعاتی در رابطه با علائم بیماری و سابقه خانوادگی فرد نیاز خواهد داشت و یا ممکن است لازم باشد پزشک با خانواده و دوستان فرد نیز گفت‌وگو داشته باشد. این مصاحبه به پزشک کمک می‌کند تغییرات رفتاری فرد را تشخیص دهد این بیماری با هیچگونه تست پزشکی قابل تشخیص نیست.

آزمایش خون، اسکن مغز یا ام.آر.آی مغز نیز ممکن است به منظور پی بردن به این که آیا یک بیماری جسمانی مسبب علائم دیده شده در فرد است یا خیر انجام شود. در واقع این تست‌ها به پزشک کمک می‌کنند تا مطمئن شود مشکلات دیگری غیر از اختلال روانی منجر به بروز علائم نشده باشد.

درمان

بستری کردن: بستری کردن بیمار زمانی که بیماری در وضعیت حاد قرار دارد و بیمار به علت داشتن تمایل به خودکشی و

بیمارستان امام سجاد(ع)

آموزش سلامت

HE.15.03

تاریخ آخرین بازبینی:

1401/02/27

سایکوز

* شماره تلفن بیمارستان و شماره داخلی بخش
مربوطه جهت رفع ابهامات آموزشی در اختیار شما
قرار می گیرد ،
شماره بیمارستان: ۵- ۵۵۲۲۲۰۳۱-۰۱۱
شماره داخلی بخش: ( )

منبع : جنتی یدالله وهمکاران (۱۳۹۳)، پرستاری بهداشت روان (۲)، تهران، جامعه نگر .

*توانبخشی: آموزش مهارت‌های اجتماعی و شغلی لازم برای زندگی مستقل، بخش مهمی از درمان می‌باشد. افراد شیذوفرنی که به آنها کمک می‌شود تا شغلی پیدا کنند و شغلشان را حفظ کنند، بهبود بیشتری در علائم خود دارند.

*گروه‌های حمایتی: گروه‌های حمایتی شامل متخصصین مراقبت‌های بهداشتی، خانواده، دوستان و محلی برای عبادات مذهبی است.

*درمان‌های مددکاری: در این ارتباط، تکنیک‌های رفتاری مانند آموزش مهارت‌های اجتماعی، کلاس‌های آموزش شغل و ایجاد ارتباط می‌توانند برای بهبود عملکرد این افراد به کار برده شوند. همچنین اعضای خانواده فرد بیمار نیز باید در مورد بیماری و چگونگی حمایت از بیمار آموزش ببینند

دو نوع از انواع اختلالات روان پریشی موقتی و به طور کامل قابل درمان هستند :

← روان پریشی ناشی از مصرف مواد مخدر

← روان پریشی ناشی از صدمات مغزی و عوارض بیماری‌ها

❖ در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟

- ✓ اگر یکی از اعضای خانواده تان رفتاری مبنی بر فقدان ارتباط با واقعیت از خود بروز می‌دهد علائمی مانند:
  - میل شدید به صدمه زدن به خود یا دیگران
  - احساس ناامیدی شدید
  - عدم مراقبت از خود
  - ترک نکردن خانه
- ✓ اگر تشدید علائم بیماری علی رغم درمان
- ✓ اگر هر گونه شکی نسبت به ایمنی او وجود دارد، سریعاً او را به نزدیکترین مرکز اورژانس برای بررسی ببرید.

ناتوانی در مراقبت از خود در معرض خطر قرار می‌گیرد، همچنین برای درمان هذیان، توهم و یا مشکلات ناشی از الکل و مواد مخدر، لازم است.

← درمان دارویی: داروهای ضد روان پریشی جهت درمان توهم و هذیان تجویز شود. ممکن است این داروها روی دیگر علائم تأثیری نداشته باشند. مثلاً در درمان کاهش انگیزه و بیان احساسات بی تأثیرند. میزان مصرف هر دارو برای هر بیمار متفاوت است و ممکن است بیماری را کامل درمان نکند و تضمین کننده‌ی این امر نیستند که علائم پس از مدتی دوباره ظاهر نشوند. اکثر افرادی که از این بیماری رنج می‌برند، زمانی که تحت درمان قرار می‌گیرند به یک بهبودی می‌رسند. اما درمان با دارو برای همه مفید واقع نمی‌شود.

← درمان‌های غیردارویی:

*درمان فردی: به بیمار کمک می‌شود تا نحوه برخورد با افکار و شرایط ایجاد کننده اضطراب را یاد بگیرد و خطر عود بیماری را کاهش دهد. بدین ترتیب افکار و رفتار را تحت کنترل قرار می‌دهد.

*درمان خانوادگی: پذیرفته شدن در جمع خانواده و دوستان از اهمیت زیادی برای این بیماران برخوردار است. اگر اعضای خانواده، بیماری و شرایط ایجاد کننده اضطراب را درک کنند و به فرد کمک کنند تا به برنامه دارویی خود عمل کند، در این صورت شانس بیشتری برای پیشرفت خواهد داشت.

*جلسات روان درمانی: در این جلسات بیمار می‌آموزد فشارهای روحی خود را کاهش دهد، ارتباطات اجتماعی خود را تقویت و تنش‌های خود را کنترل کند. با علائم عود احتمالی این بیماری مانند عصبانیت و اختلال در خواب آشنا می‌شود.